

[Aksel Larsen.]

grund af den danske stats hele forhold til sagen. Dermed vil jeg ikke sige, at jeg anser det for aldeles udelukket, at man skal tage en sådan retssag, efter at man har fået det tungtvejende votum fra undersøgelseskommissionen. I øjeblikket vil jeg finde, at man, når man optager forhandlingerne, ikke i første omgang skal sigte på blot at få en bedre kontrakt. Det anser jeg forøvrigt for givet, man kan få, fordi kontrakten som sagt er ganske urimelig favorabel for selskabet, når man sammenligner den med tilsvarende kontrakter med andre lande. Nej, jeg mener, at man først og fremmest skal lægge vægt på at komme ud af hele forholdet. Jeg vil med det samme sige, at jeg er villig til at strække mig så vidt, at jeg siger: lad os betale, hvad det har kostet. Vi har fået foretaget disse meget værdifulde undersøgelser, og vi ved jo desværre, at hvis vi havde haft en minister med den rette indstilling, medens tid var, og han var kommet til rigsdagen før krigen og havde sagt: Må jeg få bevilget 20 mill. kr. eller 50 mill. kr. til undersøgelse af Danmarks undergrund? — så var der blevet sagt nej. Det er det triste ved det, at når det drejer sig om virkelig betydningsfulde ting, er det så svært at komme igennem med bevillinger her. Vi har altså fået foretaget disse meget kostbare undersøgelser. De er selvfølgelig ikke tilendebragt, men de er meget værdifulde for os, og jeg ville finde det ubilligt, om man sagde: det skal dette firma betale, det har overtaget sorteper, og så må det blive siddende med ham. Jeg vil være villig til at godkende, at man betaler sig ud af det, og også villig til, at man snakker med amerikanerne om, hvorledes man ved hjælp af deres bedre grejer og bedre teknik mod en passende betaling kan få undersøgelserne fortsat, men jeg vil i høj grad foretrække, at man nu kommer ud af kontraktforholdet.

Jeg vil samtidig påpege, at vi kommer til at betale under alle omstændigheder. Den aftale om Marshallhjælpen, som et flertal i dette ting har godkendt, siger jo udtrykkeligt, at den del af Marshallhjælpen, der ydes som såkaldt gave, bl. a. skal bruges til at betale udgifterne ved den slags arbejde på efterforskning og udvinding af råstoffer, som Danish American Prospecting Company har i gang. Vi ved altså med sikkerhed, at vi kommer alligevel til at rykke ud med de penge, og derfor ville det efter min mening være endnu mere smertefrit, end det ellers ville være, hvis man sagde: lad os undersøge, hvad det koster, og lad os betale os ud af det.

Det er mit partis foreløbige indstilling overfor sagen, og af det svar, ministeren måtte give, vil det afhænge, hvorledes vi vil stille os til lovforslaget.

Jeg vil, inden jeg forlader talerstolen, erindre om, hvad jeg sagde før: at jeg kunne tænke mig, at man ikke gav en forlængelse for et år, men for en måned eller to, så der i det mindste var den tid til at se på sagen. Jeg synes, at sådan som Danmarks undergrund er blevet behandlet siden 1932 fra statens og lovgivningsmagtens side, er det nødvendigt, at man er i yderste grad forsigtig, og derfor vil jeg være meget betænkelig ved at forlænge den nugældende lov for et helt år.

Hans Hansen (Rørby): Såvidt man kan skønne efter de oplysninger, der foreligger i den omfattende betænkning, må man gå ud fra, at her foreligger et falsum, og det er naturligvis nødvendigt at forlænge loven efter den højtærede ministers henstilling for at vinde tid og se, hvad der kan komme ud af det, men jeg kunne være interesseret i, at man ved samme lejlighed her i det høje ting tog alt det op til behandling, der er sket ved de tidligere behandlinger i 1932 og 1935 og de gange, hvor man har forlænget loven om efterforskning og udvinding af råstoffer i kongeriget Danmarks undergrund.

Der var mildest talt mystik om den sag, og jeg skal ikke her undlade at nævne, at det var i virkeligheden rigsdagens skyld, fordi rigsdagen blindt fulgte statsminister Stauning dengang. Der blev kun fra Retsforbundets side talt og stemt imod dette som jeg synes ganske uanstændige, at man der uden videre afskar befolkningen muligheden for gennem 50 år at foretage noget som helst forsøg på at efterforske og udvinde værdier i Danmarks undergrund.

Det ærede medlem hr. Aksel Larsen nævnte, at det var urimeligt fordelagtige vilkår, man havde givet. Jeg husker, at det egentlig ikke var de vilkår, der blev behandlet her, det var princippet, om man kunne sælge værdierne i Danmarks undergrund, og det endda, som det senere viste sig, til en spekulant — om man kunne sælge uden videre for 50 år, efter at man i 1932 havde anerkendt, at værdierne i Danmarks undergrund var national ejendom. At det så senere blev fastsat i koncessionen, at der kun skulle ydes 5 pct. af værdien i udbytte for kul og jern, 7 pct. af andre værdier, 2 kr. pr. t. for salt, og 1 kr. pr. t. for kali, og endelig blev sat den margin ind, at hvis udbyttet var særlig højt, skulle der gives 7½ pct., det er noget andet. Retsforbundet